

TARUPETTAI

KARULA RAHVUSPARGI INFOLEHT nr. 10

kevad 2002

..... ka jäälõhkujaks on kutsutud seda pisikest halli-musta-valgekirjut lindu, kes ühel märtsilõpu hommikul tervitab sind õuel rõõmsa hüüuga: siidilipp, siidilipp. Linnumääraja annab hüüdja ametlikuks nimeks linavästri. See väike lind on üks esimesi kevadekuulutajaid ja sobib hästi uue aasta esimese infolehe tervituspildile. Uusaasta oli riigikalendri järgi küll juba ammu, kuid põllumehe jaoks algab uus aastaring ikka kevadega. Kevadega algab hooaeg ka rahvuspargi töödes ja tegemistes: maastike korrastamisel, külastushooajaks valmistumisel, loodusuuringutel..... Lugusid neist leiab lugeja Karula rahvuspargi infolehe "Tarupettäi" sellest, pisikest juubelit tähistavast 10. numbrist.

Maastikuhoolduse konkurs

Karula Rahvuspark kuulutab välja 2002. aasta maastikuhoolduse konkursi. Konkursil arvestatakse maastikuhoolduslikke töid, mis vastavad Karula rahvuspargi kaitse-eesmärkidele s.o. pärandkultuurmaastike ja kultuuripärandi säilitamisele ja tutvustamisele ning millel on oluline mõju maastiku ilme paranemisele. Konkursil osalevaid maastikuhoolduse töid hindab komisjon, kes annab välja I preemia - 5000 krooni, II preemia - 2000 krooni ja III preemia - 1000 krooni. Antakse välja ka 2000 krooni suurune Hea Peremehe Preemia.

Registreerimine konkursile algab 01. aprillist.

Konkursil osalemiseks tuleb täita registreerimisleht, mida saab koos konkursi tingimustega Karula Rahvuspargi kontorist Ähijärvel või posti teel, kui teatate oma soovist telefonitsi või kirjalikult Karula Rahvusparki. Rahvuspargi elanikele saadetakse konkursi tingimused ja registreerimisleht ka koju. Täidetud registreerimislehed saata tuua kontoris või saata postiga aadressil: Karula RP Ähijärve küla Antsla vald 66405 enne 10.oktoobrit 2002. Küsimuste tekkimisel võtta ühendust tel.(078) 28350 või 052 51 552.

Ootame kõikide talude aktiivset osalemist!

Aasta 2001 Karula Rahvuspargis

Aasta jooksul on töid-tegemisi infolehes pidevalt tutvustatud, seega esitame nüüd vaid väga kokkusuurutud ülevaate möödunud aastastest tähtsamatest tegemistest.

LOODUSKAITSETÖÖD Maastikuhoolduseks niideti 27 ha rohumaid, mis ei sisalda pool-looduslikke kooslusi. Võsalõikust tehti 16 km teeäärsetel aladel, mujal 10 ha.

Esmakordselt korraldati **maastikuhoolduse konkurss**, mille käigus korrastati 6 objekti (umbes 20 ha). Korraldati kolmed võsalõikuse talgud. Esmakordselt riiklikul tasandil rakendatud **maahooldustoetuste** abil hooldati Karula rahvuspargis 240 000 krooni eest 316,8 ha pool-looduslikke kooslusi, selleks sõlmiti 51 lepingut. Valmis sai laste loodusraja projekt. Hooldati ja täiendati olemasolevaid radasid, laagripaiku ja viitasid. Tasandatud sai sovhoosiaegseid kartulikuhilaid ning kolmes kohas maaparandusehunnikud. Korrastati Rebäsemõisa rehe lagunenu osa ning telliti Rebäsemõisa küla arhitektuurilis-maastikuline ekspertiisi tööde edasiseks planeerimiseks.

KÜLASTUSE KORRALDAMINE aitab nii loodust tutvustada kui kaitsta. Eelmise aasta maikuus avati ametlikult Karula rahvusparki tutvustav püsiekspositsioon. Külustuskeskuse infopunkt töötas suvel 7 päeva nädalas. 2001.a. külastas keskust 3527 inimest. Giidide juhendamisel toimus 31 loodusretke, millel osales kokku 864 inimest. Aasta jooksul oli külastajatel võimalus vaadata kolme hooajalist näitust.

ÜRITUSED JA KOOLITUSED toovad inimesi looduse kaitsele lähemale ja aitavad seda mõista. Korraldati kokku 12 looduskaitsealast koolitust, üritust ja seminari, millest võttis osa kokku 533 osalejat. Esile tõstmist väärib giidikoolitus (31.03.-01.04.), kus loodust vahendama õpetas videotreeningu abil Asta Tuusti Sagadi koolituskeskusest. Maastikuhoolduse nõupäeval (18.04) räägiti maahooldustoetuste rakendamise ja kuulutati välja maastikuhoolduse konkurss. Traditsioonilise ehituse koolitusel 05.-06.09.-06.11.osales 54 inimest üle vabariigi. Maastikuhoolduse õppereisil Matsalus 23.-24.11. käisid 27 rahvuspargi ja ümbruskonna elanikku.

Giidikoolitus: loodust vahendab Jüri Drenkhan.

LOODUSE KASUTAMISE TINGIMUSTE ANDMINE on oluline vahend looduse kaitse tagamisel. Siin vaid mõned numbrid iseloomustamaks seda tööd: tehniliste tööde kooskõlastusi vormistati 8 tk; rahvaüritusi kooskõlastati 10 tk; maatoimikuid 16 tk; raiaetotlusi 44. Osaleti 10 maaüksuse vahetamise protsessis.

JÄRELVALVE on kaitsekorra tagamise oluliseks garantiiks. Keskkonna järelvalveks viidi läbi 123 reidi, mille käigus avastati 24 õigusrikkumist. Nendest 10 on kalapüügieeskirjade rikkumised, 2 jahipidamiseeskirjade rikkumised, 5 metsaga seotud õigusrikkumist, millest 4 olid väljaveo ja ladustamisega seotud rikkumised ja 1 kooskõlastusest suurem raie, 3 loomakaitse eeskirjade rikkumist, 1 ohtlike ainete läbi reostuse tekitamine; lõhuti 1 puhkerajatis ja 1 infopost, avastati 1 ja osaleti 2 metsatulekahju kustutamisel. Vormistati 9 ettekirjutust, 2 halduskaristuse määramise protokollid, 3 konfiskeeritud püügivahendite üleandmis-vastuvõtmissakti, 9 selgusetu kuuluvusega püügivahendite hoiulevõtmise protokollid.

Võrreldes eelmise aastaga on vähenenud metsaga seotud õigusrikkumistega tekitatud keskkonnakahju. 2001 a. ei pandud toime ka ühtegi metsavargust. Vähenenud on ka kalapüügieeskirjade eiramisest tekitatud kahju (vähenenud on raskemate rikkumiste arv).

SEIRE; KAITSEKORRALDUSE TULEMUSLIKKUSE KONTROLL JA TEADUSTÖÖ

Lõpetati Karula rahvuspargi kaitsekorralduskava koostamine, esitati see Keskkonnaministeeriumile ning kaitsti vastava komisjoni ees. Kaitsekorralduskava tiražeeriti 30 köitena, kava laiemale tutvustamiseks valmistati ette lühiväljaanne.

Osaleti Eesti-Soome metsade looduslikkuse taastamise ühisprojekti, mille partneriks oli Metsähallitus Consulting Soomest, töötati välja meetodika ja koostöö RMKga rajati vastav katseala. Tehti potentsiaalsete Natura elupaigatüüpide analüüs, koordineeriti Natura 2000 inventuuride läbiviimist ja andmete esitamist, olemasolevad andmed koondati andmebaasi. Korraldati sūrjametsade uuring.

Rahaliselt näeb aasta 2001 välja järgmine. Karula Rahvuspargi tegevuskulud olid riigieelarvest 1 422 600 krooni, millele lisandus projektide finantseerimine Keskkonnainvesteeringute keskuse kaudu 246 000 krooni. Riigieelarve jaotus: töötasud 362 400 krooni, sotsiaalmaks 119 600 krooni, majandamiskulud 244 700 krooni, riigi poolt ostetavad looduskaitsetööd 140 000 krooni, maahooldustoetused 240 000 krooni; Eesti Natura 2000 ettevalmistustööd 125 000 krooni; Life-Natura projektitaotluse koostamine 20 000 krooni, täiendavad looduskaitsetööd 60 000 krooni, infotehnoloogia kulud 84 000 krooni ja tulemusjuhtimise rakendamine 26 900 krooni.

Pille Tomson,
Karula Rahvuspargi direktor

Maahooldustoetus 2001. aastal

Möödunud aastal korraldati Keskkonnaministeeriumi eelarvest esimest korda kogu Eesti ulatuses maahooldustoetuse maksmine neile, kes võtsid vaevaks teha heina looduslikel niitudel, pidada oma loomi looduslikel karjamaadel ja kadakastel loopealsetel. Toetati ka selliste poollooduslike koosluste hooldamiseks vajalike tööde tegemist nagu niitude võsast puhastamist, puisniidul või puiskarjamaal puurinde harvendamist ja tarade ehitamist. Poollooduslikud kooslused - niidud, karjamaad ja loopealsed - kaotavad oma liigirikkuse, kui neid ei ma- jandata. Selle vältimiseks, kõige väärtuslikumate pool- looduslike koosluste liigirikkuse hoidmiseks ongi ette nähtud maahooldustoetus.

Tähelepanu all olid esmajoones kaitsealadel paiknevad poollooduslikud kooslused ja väljaspool kaitseala- sid need alad, mis inventuuride käigus on hinnatud väärtuslikeks niitudeks, mis võivad tulevikus kuuluda NATURA 2000 alade koosseisu.

Toetuse saamise korraldasid maakonna keskkonna- teenistused ja kaitsealade administratsioonid. Nende kä- sutuses on kaitsekorralduskavad ja niitude inventeerimi- se andmed, et otsustada konkreetse töö vajaduse üle. Hooldustööde tegemiseks sõlmiti lepingud talunike ja firmadega vastavate tööde tegemise kohta, jälgiti tööde kvaliteetset täitmist ja maksti maahooldustoetus välja.

Möödunud aastal hooldati poollooduslike kooslusi kokku rohkem kui 16 tuhandel hektaril. Selleks sõlmiti hooldajatega kokku üle kahe tuhande lepingu. Kokku kasutati sellel otstarbel 18,950 milj. krooni. Suurimad hooldustööde mahud kujunesid Lääne-Eestis ja saartel, kus möödunud aasta jooksul hooldatud pindalast asus Matsalu looduskaitsealal 26%, Saaremaal 17%, Pärnu- maal 9% ja Hiiumaal 7%. Suurel pindalal tehti hool- dustöid ka Tartumaal 8% ja Valgamaal 5%.

Tiit Sillaots
Keskkonnaministeerium

Kokkuvõte RMK uuringust Karula Rahvuspargis

Seoses Riigimetsa Majandamise Keskuse (edaspidi RMK) ettepanekuga Keskkonnaministeeriumile delegeeri- da looduskaitsealuste maade kinnisvara-alane haldami- ne RMK-le, otsustas RMK välja selgitada kaitsealuste maade eraomanike valmisolekut ja huvi nende oman- duses oleva maa võõrandamiseks või vahetamiseks. Sel- lekohane uuring RMK kinnisvara osakonna poolt viidi läbi Karula rahvuspargi piiridesse jäävate eramaaomani- ke seas 2001. aasta augustist kuni oktoobrini. Küsitlus- lehed saadeti kokku 94-le kaitsealuse maa omanikule.

Tagasi jõudis vastuseid 26. Kuna vastanuid oli ooda- tust oluliselt vähem, ei anna alljärgnevalt toodud anal- lüüs päris objektiivset ülevaadet. Adekvaatsema olukorra teadasaamiseks tuleks uuringuid jätkata, valides antud oludes efektiivsem uuringumeetod.

Küsitluse tulemusena selgus, et **tehingu tegemist (kaitsealuse maa võõrandamine või vahetami- ne riigile kuuluva maaga) peavad enda oman- duses oleva maaga võimalikuks 50% küsitluse- le vastanutest.** Tehingu sooritamist on võimalikuks peetud ~370 ha piiranguvööndisse ja ~ 190 ha sihtkait- sevööndisse kuuluva maa ulatuses.

Üldjoontes saab jagada looduskaitsealuste piirangutega eramaaomanikud kahte suurde rühma:

1. kohapealsed omanikud s.t. omanikud, kes elavad nei- le kuuluval maal ja kasutavad seda oma igapäevases elus

2. mujal elavad omanikud s.t. omanikud, kes elavad neile kuuluvatest maaomanditest kaugemal ja oma iga- päevases elus neid ei kasuta.

Nimetame neid edaspidi rühmaks I ja rühmaks II.

Rühma I kuuluvad omanikud on enamikus eakamad inimesed, kes on kohapeal elanud pikemat aega. Nad kasutavad teatud määral oma maavaldust juba pikemat aega väljakujunenud viisil ja tänu omandireformile laie- nenud maaomandit nad intensiivsemalt kasutama pole hakanud. Neile on esmatähtis nende kodukoht ja alles teisejärgulise tähtsusega nende maaomandi igakülgne ja maksimaalne majanduslik kasutamine.

Rühma II kuuluvad omanikud on maaomandist eemal elavad inimesed, kes on omanikeks saanud läbi omandireformi. Neil puudub üldjuhul tugevam emotsio-

naalne side selle maaomandiga. Omanikud on nii eaka- mad inimesed kui ka nooremad. Üldjuhul nende huvi on põhiliselt omandi majanduslik kasutamine ja seda just nooremate omanike seas. On ka üksikuid omanikke, kes ongi huvitatud kaitsealuste maade omamisest seda enam kui selline omand ei ole maksustatud.

I rühma omanikud on üldjuhul neile kuuluva maa- omandi vahetamise või riigile müümise vastu (otsene seos "kodu" mõistega ja sellesse suhtumisega). Samas selle rühma eakus eeldab lähemas tulevikus omandi üle- mineku nende pärijatele, kes üldjuhul enam seal ei ela. Seega tuleviks lisandub II rühma omanikke juurde.

II rühm on tunduvalt rohkem huvitatud piirangutega maaomandi vahetamisest või müügist riigile. Samas on teatud tõrjuv suhtumine vahetamisse või müüki seotud selliste võimaluste kohta käivate teadmiste ja informat- siooni vähesusest.

Kindlasti jääb ka tulevikus teatud maaomanike hulk, kes soovivad omada sellist maad, mis on piirangutega kaetud. Samas tuleb neile omanikele, kes soovivad enda omandit kasutada majanduslikel eesmärkidel, seda demo- kraatlikus õigusriigis võimaldada läbi maaomandi vahe- tamise või õiglase hinna eest riigi poolt väljaostmise.

Selliste võimaluste elluviimiseks tuleks kõigepealt tõ- hustada piirangutega kaetud maade omanike teadvusta- mist ja asjasse puutuva informatsiooni tunduvalt efektiiv- semat levitamist. Seda tuleks teha juba personaalselt iga maaomanikuga ühendust võttes ja vastavate infomaterja- lide konkreetset edastamist. See eeldab vastavate omani- ke andmebaaside loomist. Seejärel oleks võimalik juba süsteemsemalt omanikega suhelda ja nende hoiakuid ku- jundada.

Samas on ka teine probleemi pool, sest riigil pole antud momendil veel vahendeid maaomandite väljaost- miseks. Seega lähiajal ja väga aktiivselt ei saagi piiran- gutega maaomandite müük riigile käivituda.

Täname meie uuringus osalejaid ja loodame edaspi- digi meeldivale koostööle.

Marje Kask, RMK kinnisvara spetsialist
Villy Sudemäe, RMK kinnisvaradirektor

Haruldasi looma- ja linnuliike Karula rahvusparkis

Jätkame eelmises lehes poolelijäänud juttu nahkhiirtest. Teadaolevatest meil pesitsevatest liikidest on käsitlemata veel kaks - suurskõrv ja põhjanahkhiir.

Suurskõrv.

Matti Masingu foto

Suurskõrva arvukust loetakse meil väikeseks. Põhjusks arvatakse ikka olevat mürgkemikaalid, elu- ja pesakohtade vähesus, inimestepoolne häirimine. Kui 1999.a. loomastiku seire käigus ei kohatud Karula rahvusparkis mitte ühtegi suurskõrva, siis tänavu talvel on nähtud üksikuid isendeid siin talvitumas. Ka on täheldatud suurskõrva olemasolu Karula mail Eesti kõige tuntuim nahkhiire uurija Matti Masing.

Suurskõrva on kerge ära tunda tema pikkade torujalt kumerate, alt kokku kasvanud kõrvade järgi. Värvuselt on ta selja pealt hallikaspruun, kõhupoolelt kollakas-hall. Suurskõrvad elutsevad tihti inimasulates või nende lähedal parkides, aedades või pargiilmelistes looduslikes puistudes. Õist saagijahti alustab hiljem kui teised liigid – tund-kaks peale päikese loojumist. Erinevalt teistest nahkhiirtest on ta võimeline püüdma mitte ainult lenda-

vaid, vaid ka puuokstel, õitel, lehtedel või koguni maapinnal olevaid putukaid. Lennupildi järgi määramisel on iseloomulikuks tunnuseks nõnda nimetatud rappelend, mille käigus ta võib peaaegu ühe koha peal paigal seista.

Poegivad nad juuni keskel, milleks nad moodustavad 5...10 emasloomast koosnevat kolooniaid. Iga emane toob ilmale tavaliselt ühe poja, kes esimestel elunädalatel ema külge klammerdunult toidujahile kaasa tassitakse. Poeg iseseisvub umbes ühe kuu vanuselt.

Suurskõrv on meil talvituv liik. Kannatab ka -3°C , sobivaim temperatuur talvitumiseks $-2,5...+9,5^{\circ}\text{C}$.

Põhja-nahkhiir on samuti meil talvituv nahkhiireliik. Tema nimigi viitab sellele, et ta on rohkem põhjapoolsetel aladel elutsev loom, levila ulatub polaaralade ni välja. Õistel jahiretkedel viibivat põhja-nahkhiirt võib sagedamini kohata metsaservades, metsateede kohal, parkides, metsalagendikel või koguni inimasulate läheduses. Väikesi putukaid ja liblikaid püüdes lendavad nad puulatvade kõrgusel, nende lend on aeglane, kuid samal ajal pööreterohke. Tihti pöörlevad nad ühe koha peal.

Mai lõpus kogunevad emasloomad kokku ja moodustavad poegimiskolooniad, mis tihti asuvad hoonete katusealustes. Koloonia asukohast annab märku sealt kostuv piiksumine ja krabistamine, mida tihti on segi aetud rottide või hiirte tegutsemishäältega. Juuni keskel toob emasloom ilmale tavaliselt kaks poega, kes kasvavad ruttu ja lennuvõimestuvad ühe kuu vanuselt.

Oktoobri alguses hakkavad nad kogunema talvitumiskolooniasse, kus nad võivad moodustada suuri talvitumiskolooniaid. Talvituvad sageli koos suurskõrvadega. Iseärasuseks on see, et põhja-nahkhiir võib talvituda mitmesugustes asendites – rippuvana, rippuv-lamavana kui ka täiesti lamavana.

Mati Urbanik,
järelevalvetöötaja

Kasutatud kirjandus:

Programm "Eesti selgroogsed"

Karula rahvusparki kaitsekorralduskava

Algab kaitse-eeskirja uue variandi väljatöötamine

Karula rahvusparki kaitse-eeskirja koostamise ajast on hea hulk vett merre voolanud. Aja jooksul on tehtud muudatusi seadustes, täienenud on meie teadmised loodusväärtuste kohta ja maareformi käigus on saanud täpsed piirid maaüksused. Kaitsekorralduskava koostamise käigus laekus mitmeid ettepanekuid kaitsekorra täpsustamiseks. Tööd tuleb kooskõlla viia sel aastal Võru maakonnas toimuva riigimetsa korraldusega. Lisandunud on teadmisi, läbi on viidud erinevaid inventuure, selginenud on nii mitmedki probleemid ning ilmsiks tulnud uued valukohad.

Seoses sellega on nüüd alustatud kaitse-eeskirja uue variandi väljatöötamist. Eelkõige põhinevad sisseviidavad muudatused juba läbiviidud erinevatel uurimistöo-

del, kuid kui kellelgi on südamel mingi konkreetne mure või välja pakkuda selge ettepanek, siis võimalikult hea tulemuse saamiseks ootame neid kirjalikult vormistatuna või elektronposti kaudu Karula Rahvusparki. Eeskirja muudatusettepanekute suurem arutelu algab sügisel ja me hoiame oma lugejad selle protsessiga kindlasti kursis.

Pragueste plaanide kohaselt peaks aasta lõpuks saada kokku pandud uue kaitse-eeskirja projektversioon, mida on siis juba terviktekstina võimalik aruteludeks välja pakkuda.

Rainer Kuuba,
metsaspetsialist

Mis on kavas Karula Rahvuspargis aastal 2002

Käesoleva aasta suurimaks tööks saab olema vaateorni ehitamine Tornimäele. Torn oli projekteeritud ja detailplaneering koostatud juba 1998. aastal, kuid ehituse algus seisib raha puudusel. Ehitustöid korraldab Kesk-konnainvesteeringute Keskuse finantseerimisel Kesk-konnaministeeriumi Info- ja Tehnokeskus.

Ähijärve Õppekeskuse juures algab lasteraja ehitus, selle aasta rahad lubavad ära teha liivakasti, torni ja kiige ning järgmisel aastal loodame raja valmis saada.

Jätkub maahooldustoetuste rakendamine uue nime – loodushoiutoetused – all, sellest on lähemalt juttu käesoleva lehe artiklis “Maahooldustoetus 2001. aastal”. Samuti jätkame maastikuhoolduse konkursiga.

Ürituste kava leiab lugeja samuti käesolevast infolehest.

Kokku on lepitud kahe grupi üliõpilaste suvepraktika läbiviimine Karulas. Juuni lõpus teevad siin tööd botaanikud ja augustis toimub folklooripraktika, mille käigus üliõpilased koguvad rahvasuus levivaid lugusid ja pajatusi. Jätkuvad Euroopa Liidu kaitsealade võrgustiku Natura 2000 ettevalmistustööd. Kui aastal 2001 tehti Karulas erinevaid uuringuid loodusväärtuste hindamiseks, siis käesoleval aastal tuleb täpsemalt määratleda, kas Karula Rahvuspark hakkab tervikuna kuuluma Natura 2000 võrgustikku või on otstarbekam vaid osade alade kuulumine sinna. Kaitse korraldamise seisukohast see põhimõttelisi muudatusi kaasa ei too, küll aga suu-

reneb paiga rahvusvaheline kaal ja võimalused raha leidmiseks.

Käesoleval aastal algab ka kaitse-eeskirja uue variandi väljatöötamine.

Kevadel paigaldatakse infotahvlitele uued värvilised plastikalusel tekstid – nii peaks paranema tahvlite välimus ja vastupidavus ilmastikule kui “huvilistele”. Uusi viitasid, silte, liiklusmärke saab nii mõndagi kohta ja jätkub olemasolevate õpperadade ja laagripaikade hoolitus.

Sel aastal jätkub ekspositsiooni täiendamine meie külastuskeskuses – valmib slaidiprogramm ja püsinäituse tekstide tõlked, arendatakse multimeedia programmi. Huvilisteni jõuab peagi raamatuke “Karula kaitseks”, mis sisaldab ülevaadet rahvuspargi väärtustest, kaitse-eesmärkidest ja tegevuskavast. Valmima peab ka uus voldik Karula teemavoldikute sarjast - “Karula linnud”.

Praegu on Brüsselis arutamisel Karula Rahvuspargi poolt esitatud projekt Life Nature programm. Rahastajate otsus peaks tulema mai lõpuks, kui see on positiivne, tuleb meil sel aastal käivitada mahukas poollooduslike koosluste hooldusele suunatud kolmeaastane projekt. Ootamas on veel palju pisemaid töid ja tegemisi. Loodame sel hooajal huvitatuid külastajaid ja koostöö laabumist Karula väärtuste kaitseks.

Pille Tomson, Karula Rahvuspargi direktor

Karula Hoiu Ühingu talgud

Alates maist 2001.a., kui asutati MTÜ Karula Hoiu Ühingu, on tehtud nii mõndagi – on peetud esimesed võimalikus- ja koristustalgud, osaleti Karula RP traditsioonilise ehituse koolitusel, valminud on laste loodusraja projekt jne.

2002 aasta talguteks taotleti Kesk-konnainvesteeringute Keskuselt rahalisi vahendeid ning projekt rahuldati 100-protsendiliselt. Selle raames on plaanis korraldada ühingu liikmetele kolm kuni neli ühist talguüritust. Esimene toimub juba 13. aprillil Lajasaarel algusega kell 10.00. Talgutel aidatakse taas elustada lagunenu talukohta – lõigatakse ja põletatakse võsa, korrastatakse

ümbrust. Öhtupoolikul (alates kella 16-st) toimub KHÜ liikmete üldkoosolek.

Ülejäänud talgud toimuvad suvel ja sügisel. Ajad täpsustatakse. Kohtadeks on esialgu valitud Kaika kooli ümbrus, Vihmjärve kallas (Ala-Tarupedaja talu) ja Ähijärve. Ähijärvel on plaanis aidata kaasa laste loodusraja valmimisel. Teiste talgute käigus lõigatakse võsa, põletatakse ja korrastatakse objektid.

Ootame kõigi ettepanekuid tööde ja tegemiste osas ning kohtumiseni 13. aprillil Lajasaarel.

Henno Peegel, KHÜ juhatuse liige

Üritused ja koolitused aastal 2002

- 19. aprill – maaturismiettevõtjate nõupäev
- 23. aprill – jüripäeva mõttetalgud ja maastikuhoolduse nõupäev
- 24.mai – laste looduspäev
- 25.-26. mai – giidikoolitus
- 20. juuli – Ähijärve simman
- 14.-20. august – maalilaager
- 5.-6. september – traditsioonilise ehituse ja traditsiooniliste talutööde koolitus

Vanarahva kombõq

Noore kuu pehme loeti sääne aig – puu lätt kõdunema ja liha suitsetamine niisamma – ussi löö sisse ja kui es lööki, lätt alletama. Liha suitsetamine ja looma tapmine loeti kõige parep aig kuu vahetepäivä (s.t. kui kuud pole). Põra ka veel peetas tood. Kui kuu om sirp, sis om noore kuu kuiv, kui magu ette kasus, sis om noore kuu pehme ja kui täüs saa, sis tule vana kuu pehme ja kui jälle sirbis jää, sis on vana kuu kuiv.

Tuhkapäivä päivil es tohi kapstit istutada, minevat tuhkvagla sisse. Valge mutukakese, õkva nagu tuhaga. Tool päivil es minta kapstaaida.

Maarjapäivil es tohi kodada ja jüripäivil ka es tohi. Jüripäivil pidi umblema kõvasti, et sis ei näe susi karja tulla. Soe silma tsusitas vällä.

Paastumaarjapäiv lepingulise lätsivä tõisi paiku, poisi ja tütrigu. Jüripäiv vaeldiva perekonnainemise.

Juhannes Kais s. 1898.a. Vana-Antsla v. Jõeperä k. Tatriku t.

Rüga tahetass teha kuiva maa sisse, nigu liiva sisse, kaara võid külva vai veehauda.

Sergei Mölder, s. 1897.a., Kaagjärve kn. Apja k., Liiva t.

Informatsiooniks kalameestele

1. aprillil algusega kell 10.00 toimub Karula rahvusparki keskus kalapüügivahendite ülevaatus. Ülevaatus käigus viiakse läbi västarde ehk ahingute vastavuse kontroll uutele Euroopa Liidu nõuetele ja 1.jaanuarist 2002 jõustunud toiduhügieeni eeskirjadele ning elektripüügiaparatuuride taatlemine. Kohal ka Keskkonnainspektsiooni esindajad.

Mati Urbanik, järelevalvetöötaja

INFORMATSIOON

Traditsioonilise ehituse koolituse teemade väljaselgitamiseks on oodatud kohalike elanike arvamused. Tagasisidet ootame nii kirjalikult kui telefoni teel kuni 1.juunini k.a.

Karula Rahvusparki metsaspetsialist Rainer Kuuba võtab vastu teisipäeviti kell 10-16.
Muul ajal kohtumiseks leppida eelnevalt kokku telefonil 051 757 61.

Karula Rahvusparki maa- ja planeeringuspetsialist Henno Peegel võtab vastu teisipäeviti ja neljapäeviti kell 10-17.

KAASTÖID JÄRGMISESSE INFOLEHTE OOTAME KUNI 1. JUUNINI k.a.

**Karula Rahvusparki kontor ja külustuskeskus on avatud tööpäeviti 9-17.
Alates 1.maist on külustuskeskus avatud ka nädalavahetustel kell 10-18.**

Aadress: Ähijärve küla, Antsla vald, 66405 Võrumaa.

Tel. (078) 28 350 ja 052 51 552. Faks (078) 28 350.

veebileht: www.envir.ee/karulapark

E-post: karulapark@hotmail.ee

Välja antud Sihtasutuse Keskkonnainvesteeringute Keskus toetusel